

JAARVERSLAG 2018

Inleiding:

Middels dit jaarverslag wil het bestuur van de Molenstichting Goeree-Overflakkee de belangrijkste zaken van 2018 vastleggen.

Als bestuur van deze bijzondere stichting waarderen wij het enorm dat onze vrijwillige molenaars en inmiddels ook molengidsen zich enthousiast blijven inzetten voor het in stand houden van een stukje cultuurgeschiedenis op Goeree-Overflakkee: de molens. Dit motiveert ons als bestuur elk jaar weer om ons hier dan ook extra voor in te zetten!

Omdat we een bijzondere en ook in financiële zin een belangrijke relatie hebben met de gemeente Goeree-Overflakkee investeren we in een hechte relatie met de gemeente en een transparante houding als het gaat om inkomsten versus noodzakelijke investeringen in goed onderhoud van de molens. Omdat de gemeente de morele verplichting heeft om de molens over te nemen indien de stichting ophoudt te bestaan, en zij haar cultuurhistorie, ook vanuit oogpunt van eilandmarketing zeer serieus neemt, is het belang voor de gemeente in dat opzicht gelukkig gelijk aan ons belang als Molenstichting. We hebben de banden met de gemeente dan ook nog verder aangehaald, mede vanwege de extra financiële behoefte die we hebben aangetoond omdat enkele molens buitengewone restauratiekosten vragen. De gemeente komt ons hierin in belangrijke mate tegemoet. Lof voor de gemeente dus!

De Molengidsen zijn opgeleid en erg enthousiast. Ze zijn ook in 2018 regelmatig in actie geweest ter ondersteuning van de Molenaars. Eén molengids was zelf begonnen aan de opleiding om zelf molenaar te worden! Helaas gaat hij ons wegens verhuizing naar het oosten van het land verlaten als Molengids. Ook worden voorzichtig plannen uitgerold om de molens breder bekend te maken onder de lokale bevolking, met name scholen worden nu gestructureerd benaderd, en uiteraard het verdere publiek.

De molenbiotoop rond de Molen van Den Bommel is verbeterd, doordat het waterschap de door hen geplante knotwilgen langs de dijk op ons verzoek nu heeft geknot. Zij gaan dit in hun onderhoudsschema opnemen.

Bij het bestuur hebben in 2018 geen mutaties plaatsgevonden.

We krijgen door het aangekondigde vertrek per mei 2019 één vacature voor de functie van secretaris. Er is ook nog ruimte voor een bestuurslid met technische achtergrond.

Er zijn door het bestuur ook in 2018 meerdere bijeenkomsten bezocht, onder andere van Erfgoedhuis Zuid-Holland, de Erfgoeddag van provincie Zuid-Holland en we onderhouden een goed contact met de SMB, de Molenstichting die in de Hoeksche Waard de meeste molens beheert.

Alle Molenaars hebben een certificaat ontvangen wat hen kwalificeert om zelfstandig op onze molens te mogen draaien.

Alle molens hebben ook in 2018 hun draaipremie binnengehaald, de één overigens wat meer dan de ander.

Op de molen van Nieuwe-Tonge draait sinds dit jaar Johan van Kaam.

Al meerdere jaren doen we mee met de Rabo Clubkas campagne, dit levert de stichting jaarlijks enkele honderden euro's op, die we goed kunnen benutten.

Met de gemeente sluiten we jaarlijks een Prestatie overeenkomst, waarin vastgelegd wordt welke tegenprestatie wij verrichten voor de toegezegde subsidie bijdrage.

Elk jaar zijn er de terugkerende activiteiten, zoals in 2018 Kijk bij de Boer op 2 april, waar twee molens aan mee hebben gedaan en wat veel toeloop oplevert. De Nationale Molen- en Gemalendag op zaterdag 12 mei, de Flakkeese Molendag op 14 juli en de Nationale Monumentendag op zaterdag 8 september.

Op 16 mei 2018 bestond de Molen 'd Oranjeboom te Nieuwe Tonge 250 jaar!

De onderstaande molens zijn eigendom van de stichting en worden door onze stichting onderhouden.

*	" De Korenbloem"	1705	Sommelsdijk
*	" De Bommelaer"	1735	Den Bommel
*	" De Korenaar"	1746	Stad a/h Haringvliet
*	" De Korenbloem"	1748	Oude-Tonge
*	" D' Oranjeboom"	1768	Nieuwe-Tonge
*	" Windvang"	1719	Goedereede
*	" De Dankbaarheid"	1841	Herkingen
*	" De Eendracht "	1846	Dirksland
*	" De Zwaan"	1846	Ouddorp
*	" Windlust"	1852	Achthuizen
*	"Korenlust"	1856	Stellendam

Historie

Hoe zou Goeree-Overflakkee er uit zien zonder molens?

Inleiding:

De molens zijn een bijna vanzelfsprekend onderdeel van de dorpsgezichten op het eiland Goeree-Overflakkee. Maar is dit wel zo vanzelfsprekend? Sinds ongeveer 1700 zijn er bijna in ieder dorp één of meer molens gebouwd. Deze molens hadden een belangrijke functie in de meelvoorziening voor bakkers en particulieren. In de vorige eeuw is deze functie overgenomen door motoren die het maalwerk overnamen. Als gevolg hiervan zijn enkele van deze molens gesloopt, o.a. "de Dankbaarheid" te Middelharnis in 1965.

Gelukkig kwam in het eind van de jaren '60 in de 20e eeuw daar een ommekeer in en werden er geen molens meer gesloopt. Actief molenbehoud volgde, bevolking en bestuurders gingen meer historische en landschappelijke waarden aan de molens toekennen. Zo werden in het begin van de jaren 60 in de 20e eeuw de eerste restauraties aan de molens uitgevoerd. In de tachtiger jaren werd dit beleid voortgezet, alleen werd er om budgettaire redenen weinig aandacht aan het onderhoud van de molens besteed.

Ook is er in 2016 in Ooltgensplaat een molenstomp gesloopt. Deze was niet in eigendom van de Molenstichting. Het bijbehorend maalwerk is door enkele enthousiaste molenaars 'gered' en de bedoeling is om dit maalwerk in 2019 in de molen van Dirksland weer op te bouwen.

Oprichting stichting:

Om het onderhoud aan de molens goed te laten verlopen werd in 1988 de stichting opgericht, waarin de 7 molens die eigendom waren van de gemeenten werden ondergebracht. Tevens zijn er 4 particuliere molens overgedragen aan de stichting.

Aankoop molen "de Korenbloem" te Oude Tonge:

Tevens werd ook in dat jaar molen "de Korenbloem" in Oude Tonge aangekocht van een particulier. Deze molen werd daarna geheel gerestaureerd.

Aankoop molen "de Dankbaarheid" te Herkingen:

In 1990 werd de molen "de Dankbaarheid" te Herkingen aangekocht van een particulier. Deze molen is na een grondige restauratie, die in 2000 werd afgerond, weer draaivaardig en maal-vaardig.

Aankoop molen "Windlust" te Achthuizen:

In 1991 is de molen "Windlust" in Achthuizen aangekocht. Deze is in 1992 met een grote onderhoudsbeurt weer in goede staat gebracht.

Aankoop molen "de Zwaan" te Ouddorp:

Op 30 oktober 1998 werd molen "de Zwaan" te Ouddorp van de familie Pape officieel aan de stichting overgedragen. Momenteel bezit de stichting 11 van de 12 molens op Goeree-Overflakkee.

Subsidies voor de aankoop van bovenstaande molens:

Deze aankopen zijn mogelijk geweest door subsidies van de Provincie Zuid-Holland, het Prins Bernhard Cultuurfonds, de gemeenten, Stichting Dorp Stad en Land en de Rabobank.

Restauraties:

De molen "Korenlust" te Stellendam is 1991 grondig gerestaureerd en het herstel van de molen-romp is in 1994 geheel voltooid.

Vanaf begin 1991 tot eind 1994 is aan de molen "de Bommelaer" een restauratie uitgevoerd. En in 2005 werd een grote onderhoudsbeurt aan deze molen verricht. In 2016-2017 is deze molen opnieuw gerestaureerd, met name de romp is grondig vernieuwd.

In periode van november 1994 tot december 1995 werd de eerste fase van de restauratie van de molen "de Dankbaarheid" te Herkingen uitgevoerd. Dit betrof het herstel van het metselwerk en stucwerk van de romp en herstel van de vloeren. Van januari 1996 tot en met augustus 1997 werd de tweede fase het maalvaardig maken van deze molen uitgevoerd. Op 30 augustus 1997 werd deze fase afgerond met een officiële ingebruikstelling door onze beschermvrouw mevr. drs. I. Günther. En in het jaar 2000 werd de molen weer geheel maalvaardig opgeleverd.

Eind 1995 is opdracht gegeven voor de restauratie van de molen "Windvang" te Goedereede, deze restauratie werd op 22 augustus 1996 afgerond met een officiële ingebruikstelling door de toenmalige voorzitter Dr. D. Boonstra, destijds burgemeester van de gemeente Dirksland. Ook werd in 2005 aan deze molen een grote onderhoudsbeurt uitgevoerd.

Verder is de restauratie van de 1e fase van de molen "de Korenbloem" te Sommelsdijk in 1997 uitgevoerd. Op 13 september 1997 werd door de burgemeester van Middelharnis, mevr. J. G. Sleurink - Rabbinge de molen weer officieel in gebruik gesteld. De 2e fase, het maalvaardig maken van de molen, werd in 2003 afgerond. En in 2005 werd het herstel van het metsel en voegwerk van deze molen geheel ter hand genomen. En op 12 november 2005 werd deze molen bij het 300 jarig jubileum weer geheel opnieuw in gebruik genomen door middel van een officiële handeling door de commissaris van de Koningin dhr. J. Franssen en gedeputeerde Mr. F.D. van Heijningen.

In 2018 is groot onderhoud aan de molen de Eendracht te Dirksland uitgevoerd , de kap is geheel voorzien van nieuwe leitjes en de stelling is geheel vernieuwd. In 2019 willen we hier het maalwerk van de voormalige molen uit Ooltgensplaat gaan inbouwen.

Deze restauraties zijn mede mogelijk gemaakt door subsidies van het Rijk, de provincie Zuid Holland, het Prins Bernhard Cultuurfonds fonds en de gemeente Goeree-Overflakkee of haar voorgangers.

ONDERHOUDSWERKZAAMHEDEN 2018

Het *reguliere onderhoudsprogramma* voor 2018 omvatte de volgende werkzaamheden;

1. De Korenaer, Stad aan het Haringvliet
Vier stuks zeilen zijn vernieuwd. De balkkoppen zijn hersteld.
2. De Korenbloem, Oude Tonge
Stormpallen zijn aangepast. Remkleppen zijn afgesteld en de fokken zijn gecontroleerd. Alle vangstukken zijn afgenomen en 3 vangstukken zijn vernieuwd. Alle maanijzers zijn versterkt. De stalen hoep is gecontroleerd. Geleiderschijf is aangebracht voor vangtouw tussen korte spruit en penbalk.
3. De Windlust, Achthuizen
Reparatie aan stellinghek. Kluften, zeilklampen en windborden vernieuwd.
Lange schoren versterkt.
Heklatten vernieuwd
Staartwerk gecontroleerd.
4. De Zwaan, Ouddorp
Revisie kruilier en inspectie luihuizen.
5. De Korenlust, Stellendam
Reparatie deuren invaart. Vernieuwen kruihaspel en een balieplank.
6. De Dankbaarheid, Herkingen
Reparatiewerkzaamheden aan dakbedekking
7. De Eendracht, Dirksland
Diverse vloerdelen van kapzolder vernieuwd.
Reparatie voegwerk.
Stellingdeur vernieuwd.
Gording vernieuwd.
Lekkage verholpen.
Draagbalk behandeld tegen houtworm.
8. De Bommelaer. Den Bommel
Kruipalen opnieuw geplaatst.
Kruilier voorzien van 2 knokken.
Zeilen gerepareerd.

Schilderwerk

1. Het schilderwerk aan de buitengevel van molen De Korenlust in Stellendam is in 2018 nog niet afgerond. Het streven is om dit in 2019 te laten gebeuren.

2. Windlust te Achthuizen.

Deze molen is in 2018 vrijwel volledig opnieuw in de verf gezet. Afronding vindt plaats in 2019.

Groot Onderhoud

De Eendracht te Dirksland heeft een groot onderhoudsbeurt ondergaan. De kap is volledig voorzien van nieuwe leitjes en de stelling is geheel vernieuwd en verbreed om ergonomische redenen; de molenaar kan nu zijn werk beter uitvoeren. Dit project is mede gefinancierd door de provincie Zuid-Holland, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de gemeente Goeree-Overflakkee.

Het is niet vanzelfsprekend dat er nog molens in het landschap te zien zijn. Gelukkig kunnen we op de vraag hoe Goeree-Overflakkee er zonder molens uit ziet geen antwoord geven, omdat de meeste molens dankzij de inspanningen en steun van velen behouden zijn. Dit is niet vanzelf gegaan, maar er is en wordt hard aan gewerkt om het molenbezit van Goeree-Overflakkee nu en in de toekomst in stand te houden.

Nu op het eiland Goeree-Overflakkee steeds meer toeristische ontwikkelingen tot stand worden gebracht, wordt de meerwaarde van molens in het landschap steeds groter. Als fietsroute over het eiland is er zelfs een Molenroute uitgezet en er wordt gewerkt aan een (verlichte) molen- en boerderijenroute. Tevens is de aanvraag om vanuit het subsidieprogramma Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee van de provincie Zuid-Holland, de Molens op een duurzame wijze, middels Led verlichting te kunnen aanlichten, gehonoreerd. De verlichting is begin 2015 aangebracht.

Informatie

De functie van een molen is/was onder andere:

- * Leverancier van (volkoren)meel
- * Wateropvoerwerktuig
- * Papier maken
- * Houtzagen
- * Olie slaan

De molens op ons eiland zijn korenmolens, dus specifiek bedoeld om meel te produceren.

De molen is een:

- * Energiebesparend werktuig
- * Milieuvriendelijke industrie
- * Kleinschalig productiemodel
- * Verfraaiing van het landschap
- * Beeldbepalend voor het betreffende dorp of stad
- * Interessant toeristisch object
- * Pronkstuk van ambachtelijkheid
- * Rijksmonument

De Molenstichting Goeree-Overflakkee

- heet voluit Stichting tot behoud der Molens op Goeree-Overflakkee.
- is eigenaar van elf van de twaalf molens op Goeree-Overflakkee.
- stelt zich ten doel de instandhouding, restauratie, onderhoud en exploitatie van molens op Goeree-Overflakkee te garanderen.
- wordt financieel gesteund door de gemeente in haar werkgebied.
- is mede aangewezen op subsidies van Rijk en Provincie, sponsors, schenkingen, legaten, etc.
- vindt de molens van groot belang als monument van bedrijf en techniek, als verfraaiing van het landschap en als toeristisch object.
- hoopt op ruime financiële ondersteuning door particulieren en het bedrijfsleven

Bestuur

Er werden in 2018 vijf bestuursvergaderingen gehouden. Verder zijn er tweemaal besprekingen gevoerd met de gezamenlijke vrijwillige molenaars.

We besteden tijdens de eindejaarsvergadering extra aandacht aan het begrip 'Veiligheid', mede omdat er recent op andere molens ongelukken zijn gebeurd met bezoekers, en dat willen we uiteraard voorkomen. Ook aan andere aspecten van veiligheid wordt dan aandacht besteed.

	Samenstelling bestuur:
Beschermvrouwe.	Mw. drs. I. Günther. Bergen (N.-H).
Voorzitter:	Dhr. C.A. Kleijwegt Hellevoetsluis
Secretaris:	Dhr. E. Tuk Ouddorp
Penningmeester:	Dhr. A.A.M. Lambregts Rotterdam
2e Penningmeester	Dhr. Th. Gille Middelharnis
2e Voorzitter:	vacant
Lid:	Dhr. W.J. Bosdijk. Middelharnis.
Adviseur:	Dhr. L. Vroegindeweyj Sommelsdijk
Adviseur namens de molenaars:	Dhr. W. de Vries, Goedereede.
Namens de provincie, technisch adviseur:	Dhr. M. Ravesloot p/a Provincie Zuid-Holland, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag.

Aantal omwentelingen in 2018

molen	Plaats	Molenaar	Omw.
De Zwaan	Ouddorp	K.van Koppen	266866
Windvang	Goedereede	W. de Vries	292000
Korenlust	Stellendam	W. Th. C.M. Ziekman	371491
De Eendracht	Dirksland	A. Mackloet	63869
De Dankbaarheid	Herkingen	J. van Damme	157523
De Korenbloem	Sommelsdijk	M.van Weenen	66240
d' Oranjeboom	Nieuwe-Tonge	J. van Kaam	62024
De Korenaer	Stad a/h Haringvliet	J.A.A. Campfens	60373
De Korenbloem	Oude-Tonge	H.W. Star	60473
Windlust	Achthuizen	K. Pollemans	120690
De Bommelaer	Den Bommel	M. Pellegrom	239199

Ook in 2018 hebben zoals al gemeld alle molens de benodigde 60.000 omwentelingen gehaald.

Het bestuur streeft er naar dat de molens veelvuldig draaien, want een stilstaande molen gaat kwalitatief achteruit en zal weer sneller gerestaureerd moeten worden. Reden waarom het bestuur dankbaar is voor de inzet van haar vrijwillige molenaars.

Vrijwillige molenaars

De molens werden in 2018 door de volgende molenaars in bedrijf gehouden:

Molen:

"De Bommelaer" te Den Bommel.

"de Korenbloem" te Oude Tonge:

"Windlust" te Achthuizen:

"d' Oranjeboom" te Nieuwe Tonge:

"de Korenaer" te Stad ah Haringvliet:

Molenaars:

Dhr. M. Pellegrom

.

Dhr. H.W. Star,

Dhr. K. Pollemans,

Dhr. J. van Kaam

Dhr. J.A.A. Campfens,

"de Korenbloem" te Sommelsdijk: Dhr. M.P.H.G. van Weenen,
"de Eendracht" te Dirksland: Dhr. A. Mackloet,
"de Dankbaarheid" te Herkingen: Dhr. J. van Damme,
"Korenlust" te Stellendam: Dhr. W. Th. C. M. Ziekman,
"Windvang" te Goedereede: Dhr. W. de Vries,
"de Zwaan" te Ouddorp: Dhr. K. van Koppen.

Tevens zijn er enkele reserve- en leerlingmolenaars en technische ondersteuners actief:

dhr. J. Grinwis, Melissant..
dhr. C. Grinwis, Ouddorp..
dhr. J.W.de Winter, Ouddorp
dhr. C.J. Mastenbroek Dirksland.
dhr. S. Kievit, Sommelsdijk.
dhr. F. Moerland, Goedereede, woont in Hellevoetsluis.

De volgende **Molengidsen** waren in 2018 actief voor de Molenstichting:

Marja van Buren

Anne Marijke Elema

Titia Overhand-Dijkstra

George Grootens

Jaarlijkse activiteiten

Tweede Paasdag

Op tweede Paasdag draaien de molens in het kader van het evenement "Kijk bij de boer". Dit is een zeer druk bezocht evenement en levert de opengestelde molens dan ook veel belangstelling op!

Nationale Molen- en Gemalendag

Op zaterdag 12 mei 2018 werd de jaarlijkse Nationale Molen- en gemalendag gehouden. De gehele dag werden de molens door vele belangstellenden bezocht. Wij danken alle medewerkers die hun Molen hebben opgezet voor hun inzet op deze dag

Molendag Goeree - Overflakkee

8

Op zaterdag 14 juli 2018 werd de Flakkeese Molendag gehouden. De molens waren van 10.00 tot 17.00 uur te bezichtigen. De molens werden door veel toeristen en bewoners van het eiland bezocht.

Open Monumentendag

Op de landelijke monumentendag op zaterdag 8 september 2018 waren ook de molens van onze stichting geopend en werden door vele mensen bezocht. Het was een gezellige drukte op de molens.

Promoting, sponsors en donateurs

De Stichting heeft de ANBI-status, zodat giften fiscaal aftrekbaar zijn.

Op de **geheel vernieuwde** website www.gomolens.nl kunt u alle informatie over onze molens vinden. Ook maken we gebruik van een Facebookpagina om onze molens en activiteiten in beeld te brengen.

Om ook de jeugd op Goeree-Overflakkee vertrouwd te maken met de molens, wordt er voorlichting gegeven op de scholen. Ook een rondleiding op een molen behoort tot de mogelijkheden.

In het financieel verslag kunt u lezen welk bedrag jaarlijks nodig is om de molens in goede staat te houden. Hoewel de gemeente, de provincie en het rijk door middel van subsidies een groot deel van deze kosten voor hun rekening nemen, is er gelukkig ook een groep sponsors en donateurs die jaarlijks hun bijdrage aan de Molenstichting leveren, waarvoor het bestuur hen uitermate dankbaar is.

Dit jaar heeft de Molenstichting, samen met andere partners van de Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee, een stand bemand op de Visionbeurs, een consumentenbeurs in Ouddorp, die in twee dagen tijd ruim drieduizend bezoekers trekt. Een leuke ervaring en voor herhaling vatbaar!

Ook op de HolleBolledagen in Sommelsdijk waren we, met name middels de molengidsen, vertegenwoordigd.

Dit jaar heeft een groep internationale studenten in het kader van een uitwisseling met de RGO, de molen in Sommelsdijk bezocht. Molenaar Marinus van Weenen heeft hen gastvrij ontvangen.

Wij hopen dan ook dat onze molens onlosmakelijk in het middelpunt van de gemeenschap op Goeree-Overflakkee verankerd zullen blijven.

Doelstellingen voor de komende jaren

- * Het onderhoud aan de molens voortdurend een hoge prioriteit geven, zodat grote restauraties geminiseerd of achterwege kunnen blijven.
- * De molenaars die dat nog niet hebben gedaan stimuleren de opleiding tot gediplomeerd vrijwillig-molenaar te volgen.
- * Meer aandacht voor werving sponsors en donateurs om minder afhankelijk te worden van (overheid) subsidies.
- * Het nog meer betrekken van de molens bij recreatieve activiteiten.
- * Het verder inzetten van Molengidsen voor educatie en draagvlak vergroting.
- * Zorgen voor, en in stand houden van een goede molenbiotoop rond de molens, zodat een vrije windvang gewaarborgd is.
- * Zorgen voor invulling van ontstane vacatures, zowel bij de molenaars als bij het bestuur.
- * In stand houden van de samenwerking met de molenstichting in de Hoeksche Waard (SMB).

Tot slot

Wij danken alle molenaars, bestuursleden en verdere personen en instanties die zich hebben ingezet voor het functioneren van de stichting in het jaar 2018.

Het bestuur van de Molenstichting Goeree-Overflakkee

E. Tuk
secretaris,

C.A. Kleijwegt
voorzitter,